

Scenariusz zajęć w oparciu o operę dla dzieci Katarzyny Mazur-Lejman z muzyką Jarka Kordaczuka pt. *Gwiazdnik*

Autor: Alina Płaziak-Janiszewska

Typ zajęć: język polski, zajęcia dodatkowe

Wiek uczniów: 10–13 lat

Czas: 90 min.

Temat: Gwiazdnikiem jest ten, kto...

Cele:

Uczeń potrafi

- scharakteryzować postać Gwiazdnika,
- wymienić i zdefiniować słowa klucze dramatu,
- tworzyć „gaśnie”,
- wypowiadać się na forum grupy.

Metody i formy pracy:

praca indywidualna, praca w grupie, praca z klasą, dyskusja, elementy dramy (poza, rzeźba, kostka emocji), storytelling, praca z obrazami, mapa myśli, praca z tekstem dramatu/spektaklem, praca plastyczna, tworzenie plakatów.

Materiały:

- tekst sztuki *Gwiazdnik*,
- arkusze papieru, markery,
- komputer z dostępem do mediów.

Przebieg zajęć:

Ćwiczenia wprowadzające

1. Wizualizacja, ćwiczenie na koncentrację

Nauczyciel/nauczycielka zachęca, aby uczniowie i uczennice rozeszli się po klasie i stanęli/usiedli/położyli się w dowolnym miejscu sali, a później wysłuchali opowieści, wyobrażając sobie, jak to jest być gwiazdą w kosmosie.

Nauczyciel/nauczycielka mówi: *Usiądźcie albo połóżcie się na dywanie, wyciągając ręce, ramiona, nogi i głowę jak najdalej, tak jakby całe wasze ciało chciało objąć kosmos. Wszechświat się rozszerza, a ty trwasz w miejscu, mocno, mocno przytwierdzony/przytwierdzona do miejsca, w którym się znajdujesz. To w twoich palcach, włosach, plecach, nogach, stopach znajduje się kosmos. A cały świat zbudowany jest z pyłu gwiazdnego.*

Zamknijcie na chwilę oczy, wsłuchajcie się najpierw w odgłosy płynące z waszego ciała, bijące serce, krążącą krew w naczyniach krwionośnych, szum myśli. A teraz skupcie się na głosach wokół was, to mówi świat, raz cicho, raz głośno, każdy z tych dźwięków może nosić w sobie jakąś historię.

Nauczyciel/nauczycielka puszcza nagrane dźwięki i prosi, aby chętne osoby powiedziały, skąd pochodzą, jak powstały, co mogło się wydarzyć, etc.

Dźwięki mogą zostać wcześniej nagrane albo pochodzić z zasobów mediów, np.: tykający zegar, oddalający się samochód, płacz i śmiech człowieka, skrzypiące drzwi.

Uczestnicy i uczestniczki po usłyszeniu dźwięku tworzą do niego historie.

Uwaga organizacyjna: uczestnicy i uczestniczki zajęć mogą samodzielnie wymyślać i naśladować dźwięki, a potem tworzyć do nich opowieści.

Na podsumowanie uczniowie i uczennice odpowiadają na pytania:

Jak to jest być gwiazdą?

Co wam się podobało/nie podobało podczas wykonywania ćwiczenia?

Czy gwiazdom potrzebna jest Ziemia? Ludzie?

Czy znasz ludzi podobnych np. do Gwiazdy Polarnej? Słońca?

Co gwiazdy mogą zobaczyć na Ziemi?

Co by się stało, gdyby gwiazdy zniknęły?

Ćwiczenia rozwijające refleksję

1. Drama, rzeźba

Uczniowie i uczennice, podzieleni na zespoły, tworzą rzeźby ze swoich ciał pt. *Gwiazdnik* – odnosząc się do obejrzanego spektaklu/przeczytanego tekstu.

Po „wyrzeźbieniu” pomnika wszystkie osoby będące w roli zastygają na 30 sekund. Później kolejne zespoły wychodzą z roli, ale jedna rzeźba jest oglądana i omawiana. Uczniowie i uczennice odgadują, co przedstawia rzeźba, w jaki sposób, co może oznaczać mowa ciała. Chętne osoby mogą podejść do rzeźby i „śledzić jej myśli”, czyli powiedzieć, co myśli (w 1 os. liczby pojedynczej). Na koniec można przygotować tytuły poszczególnych rzeźb.

2. Mapa myśli, dyskusja

Uczestnicy i uczestniczki zajęć, podzieleni na zespoły, przygotowują plakat – mapę myśli, ich zadaniem będzie stworzenie dokładnej analizy postaci Gwiezdnika, poprzez udzielenie odpowiedzi na pytania znajdujące się na karcie pracy (załącznik nr 1). Każdy zespół może dodać własne pytania, zmienić schemat rysunku, etc. Po wykonaniu zadania, jedna osoba z każdej grupy wchodzi w rolę bohatera i, korzystając z wykonanego plakatu, przedstawia się (w 1 os. liczby pojedynczej) na forum klasy. Później chętne osoby mogą zadać dodatkowe pytania Gwiezdnikowi dotyczące jego życia, działań, emocji, etc.

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie i uczennice zastanawiają się, kto mógłby zostać Gwiezdnikiem (jakimi cechami charakteru/umysłu powinien dysponować? jak się zachowywać? w jaki sposób żyć?), następnie każdy zapisuje na pasku papieru zakończenie zdania: *Gwiezdnikiem jest ten, kto...*

Uwaga organizacyjna: dokończone zdania można przykleić do mapy myśli *Gwiezdnika*.

3. Słowa klucze, praca z obrazami, storytelling

Uczestnicy i uczestniczki zajęć indywidualnie na małych kartkach wypisują słowa klucze związane z oglądanym przedstawieniem, np.: kurz, śmierć, ćma, pytanie, gaśń. Kartki można opatrzyć symboliczną ilustracją. Każda osoba pokazuje pojęcie, uzasadnia swój wybór i mówi, z jaką sytuacją/historią w sztuce się wiąże, definiuje pojęcie.

Później nauczyciel/nauczycielka kładzie w różnych częściach sali rysunki albo zdjęcia, np.: kołyski, laski, słońca, dziecka, lasu. Natomiast uczestnicy i uczestniczki zajęć chodzą spokojnie po klasie, między obrazkami, i siadają przy tej ilustracji, która

„pasuje” najbardziej do zapisanego przez nich pojęcia. W ten sposób powstają grupy.

Ich zadaniem jest:

- porozmawianie na temat tego, w jaki sposób ich pojęcie wiąże się z rysunkiem,
- ułożenie „gaśni”, wykorzystując wszystkie pojęcia i wybraną ilustrację,
- przedstawienie „gaśni” w dowolnej formie (np. opowieści, pantomimy).

Po prezentacji efektów pracy wszyscy zastanawiają się nad następującymi problemami:

Co to jest gaśń?

Jaką rolę pełnią w sztuce?

Co łączy wasze gaśnie i gaśnie z przedstawienia?

(Na plakacie można wypisać problemy pojawiające się w gaśniach uczniowskich i w „Gwiazdniku”).

Która z omawianych i przedstawionych w sztuce gaśni jest dla was ważna i dlaczego?

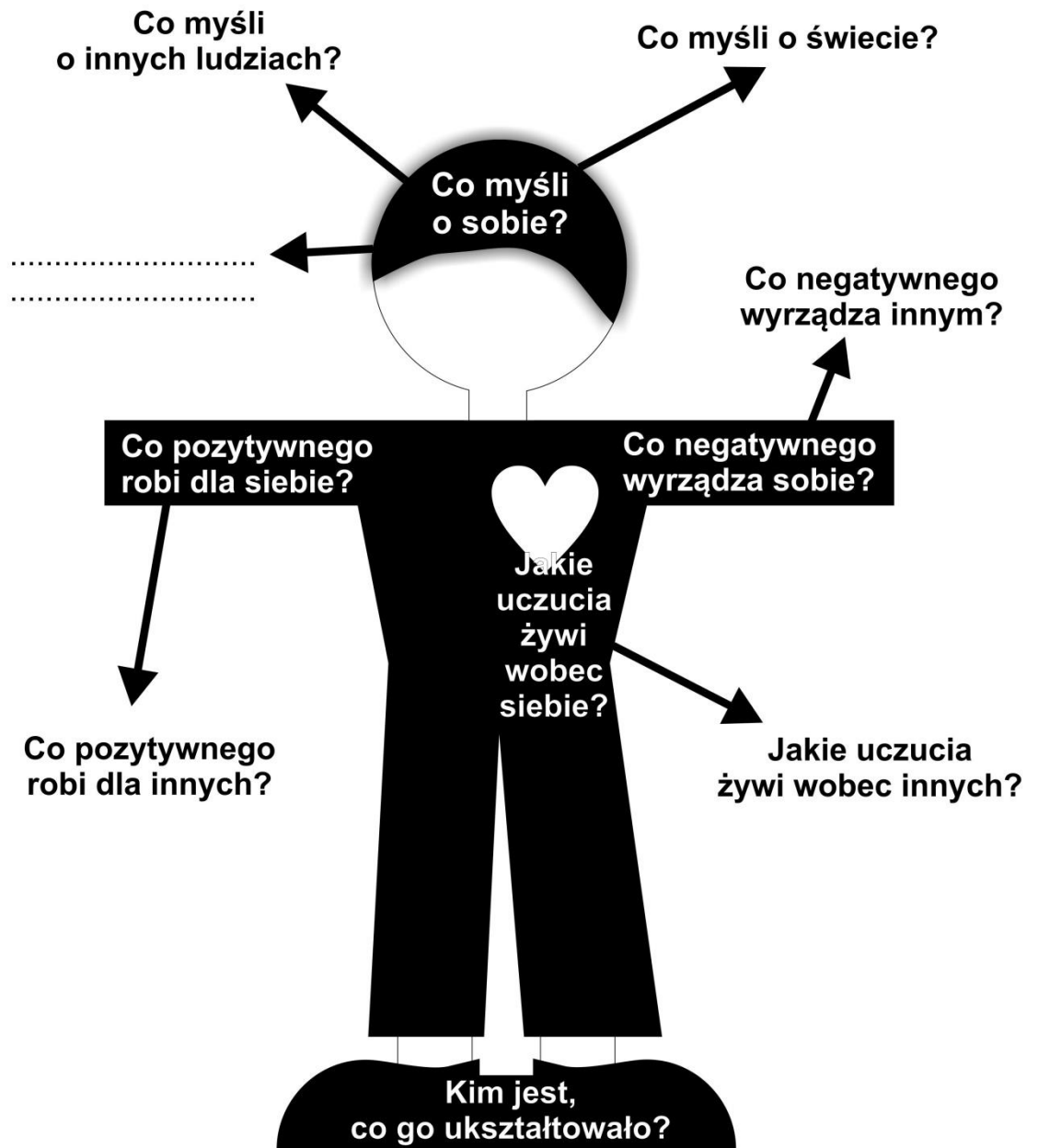
4. Kolaż

Uczniowie i uczennice tworzą wspólnie plakat na temat *Gwiazdnika*, wykorzystując zapisane wcześniej pojęcia, kartki z ilustracjami, dostępne w sali przedmioty (np. kawałki włóczki, kartki papieru, liście, obierzyny z ołówka). Wspólnie wymyślają tytuł swojej pracy i wieszają ją w sali. Następnie prezentują efekty swojej pracy w formie swobodnej rozmowy.

Podsumowanie zajęć

1. Kostka emocji, technika niedokończonych zdań

Uczniowie i uczennice siedzą w kręgu z zamkniętymi oczami i podają sobie „kostkę emocji”, na bokach której zapisane są pojęcia: *lęk, zachwyty, smutek, zdziwienie, radość, szczęście, złość*. Na znak prowadzącego, np. klaśnięcie w dłonie, kostka zatrzymuje się i wtedy osoba, która ją trzyma, czyta nazwę emocji i uzasadnia, w jaki sposób wiąże się ona z dzisiejszymi zajęciami, przedstawieniem, etc.

Schemat mapy myślowej

Na podstawie:
Bogdanowicz Marta
Uczeń z dysleksją w szkole: poradnik nie tylko dla polonistów/Marta Bogdanowicz, Anna Adryjanek - Gdynia: Operon, 2009

Materiał edukacyjny jest częścią projektu Centrum Sztuki Dziecka pn. Edu-akcje.

Edu-akcje to projekt zrealizowany w 2019 roku, w ramach programu *Edukacja kulturalna* pn. „NOWA EDUKACJA KULTURALNA CENTRUM SZTUKI DZIECKA. SCENA WSPÓLNA W OBSZARZE DZIAŁAŃ LOKALNYCH” finansowanym ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury.